

על התסיסה שהתעורר

שתי דראמות נרקמו השבוע, בעת ובעונה אחת. שתייה נבעו מאותו עסקיביש הקרוי פרשת בן-גל. שתייה התפתחו במהירות מדהימה, ושתייה אימו על המשך השלטון והמדיניות של דויד בן-גוריון. הן התנהלו במקביל — אולם כל אחת מהן התנהלה על מישור נפרד.

האחת התנהלה במישור היחסים הבינלאומיים והתוכניות המדיניות של דויד בן-גוריון ושמעון פרס. השניה התפתחה בתוך צמרת מפא"י, ובין חלק מצמרת זו לבין ראשי מפלגות אחרות.

במישור הראשון נאבק דויד בן-גוריון להשליט את הקו שלו ביחס לגרמניה.

תוך כדי כך אף סילק אחד ממשרתיו החשובים והנאמנים ביותר: „האיש הקטן“, הממונה על שירותי הבטחון.

במישור השני נאבקו כמה מחבריו החשובים ביותר בצמרת מפא"י, כדי ליצור תנאים פוליטיים אשר יאליצו את דויד בן-גוריון להתפטר מראשות הממשלה, ולחזור לשדהיבוקר.

„אני מאמין“

במישור הימים הקדחתניים האחרונים הירצה דויד בן-גוריון על השקפות היסוד של בפני כמה מסגרות סגורות. בכל אחת מפגישות אלה חזר ראש הממשלה על אותם נימוקים, פחות או יותר, עד כי אפשר לצרף את הרצאותיו השונות ולמצות מהן את „אני מאמין“ שלו בעניין היחסים עם גרמניה.

ואלה עיקרי מחשבתו, כפי שהתבטאו בפגישות הסגורות: „האויב המסוכן ביותר — והחשוב ביותר — של מדינת ישראל הוא גמאל עבד אל-נאצר.“

הקשר נאד ביג

הוא גם המוכשר ביותר. הוא רואה לעצמו שליחות לאומית ואלוהית בהשגת מדינת ישראל, והדבר נעשה אצלו עמוק ומריר יותר, משנה לשנה.

הדבר היחיד המונע התקפה מצד עבד אל-נאצר, הוא החשש מפני כישלון צבאי. ברגע שייהיה בטוח בנצחונו — לא יחכה אפילו יום אחד. עד אז לא יעשה דבר שיפר את איזון השקט באזור. כל עוד לא יהיה בטוח בתוצאות המערכה הגדולה, לא יסתכן במערכה קטנה.

„באשר לגרמניה, נשקפת סכנה רבה מסיפוח משטמה לגרמנים. דבר זה עלול לנתק אחד הקשרים הבינלאומיים החשובים ביותר שלנו — ואולי להוציאנו כליל מתוך הזירה הבינלאומית. וישראל, בלי מעמד בינלאומי, אין לה ערך.“

„אל יספרו לי מה עשו הגרמנים לעם היהודי. אני יודע וכואב לא פחות מכל אדם אחר. אבל מה זה שייך לגבי מערכה בטחונית-מדינית בעתיד?“

„כל נשלה את עצמנו שהמערכה הבאה תהיה קלה.“

„יתכן שנאצים עלולים לעזור לנאצר בפיתוח טילים — אבל מה זה שייך לגרמניה? אין גם שום ידיעה ברורה, כי אמנם נאצים עוסקים בזה במצרים.“

„נקודות אלה אני מוכן להעמיד למיבחן גם בפני העם, ולהסביר לו את הסכנות העומדות בפני המדינה. שום אדם לא ישנה עמדותי בעניין זה.“

חלקה של הקואליציה בתוכנית

הזו המישור הראשון של הדראמה. במישור זה גם נערכו תימוני ארבע מפלגות האופוזיציה, אשר לא הסתפקו בהודעת ראש הממשלה בודעת החוק והבטחון. הן לא קיבלו את מדיניות ראש הממשלה ביחס לגרמניה, ערכו מסע הסברה נגד ההתמכרות לממשלת בון. במבצע מלכודת וזרזו הגישו ללישכת יושב-ראש הכנסת בתל-אביב חתימותיהם של 45 ח"כים, המבקשים ממנו לזמן ישיבה שלא מן המניין של מליאת הכנסת, תוך כדי פגרת הפסח. הישיבה נקבעה ליום ראשון זה.

בנקודה זו היו שני המישורים של הדראמה קרובים ביותר זה לזה. כי גם הקשר לסילוקו של דויד בן-גוריון מן הזירה הפוליטית נשען בחלקו על מה שנועד להתרחש בכנסת, באותה ישיבה יוצאת מן הכלל.

אלא שחלקה זה של הדראמה נגע דווקא לקואליציה הממשלתית, לא אופוזיציה.

כדי להבין, יש לחזור כמה ימים אחורה, אל אותה פגישה סגורה, שנערכה בדירתו של לוי אשכול, במלון דן בתל-אביב (העולם הזה 1334).

השתתפו בה, מלבד שר-האוצר, גם גולדה מאיר, פנחס ספיר, שרגא נצר ומרדכי נמיר. בסימנה הוחלט על הגשת אולטימטום לבן-גוריון, בדבר סילוקו של הממונה על שירותי הבטחון ומינוי ממונה אחר במקומו.

במשך יומיים אחרי קיום הפגישה רחחו שמועות על משבר חמור, המאיים על צמרת מפא"י. עד שמסר דויד בן-גוריון הודעה לפירסום, בה נאמר כי הוא חוזר ומביע את תמיכתו בצעדיה של גולדה מאיר בעניין המדענים הגרמניים, וכי אין שום חילוקי-דעות בינו לבין שרים אחרים.

למחרת התכנסה הממשלה לשמוע דו"ח ראשון מפי דויד בן-גוריון, וכעבור שעות אחדות חזר על דבריו בפני ועדת חוק ובטחון של הכנסת.

חברי הממשלה לא הגיבו בו במקום על הודעתו. הם היו זקוקים לכמה שעות של מחשבה וניתוח, בטרם יסיקו מסקנות. הערכתם הסופית: בן-גוריון נסוג רק בפרט אחד — וגם זו

במדינה

(המשך ממעמד 8)

ישראל מייצרת נשק של השמדה המונית

עניינה שלה.

אולם אין ממשלת ישראל יכולה להעמיד פנים נרגזות ונעלבות, כאשר הממשלות של מדינות אחרות פועלות על פי תפיסותיהן שלהן לגבי שמירת החוק והמשפט, ואינן מוכנות לתת לסוכנים הישראליים יד חופשית לחרוש מזימות על אדמתן, אך ירק מפני שהם סוכנים ישראליים.

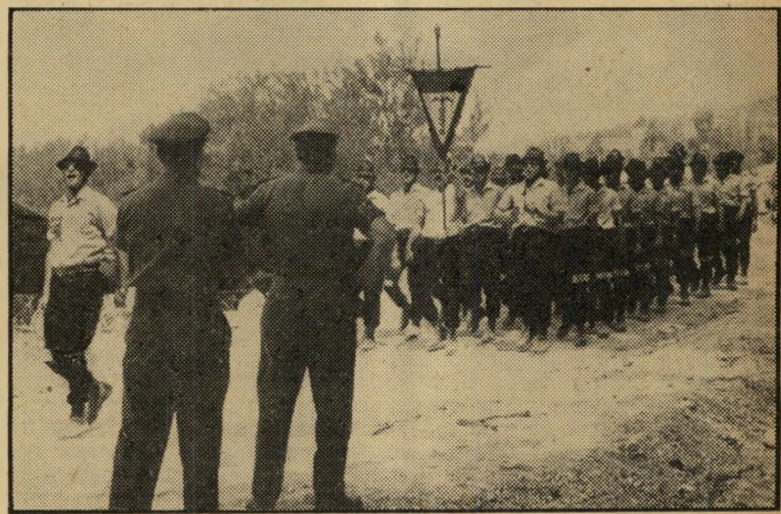
... איננו יודעים מה המריץ את יוקליק לעבור מן הצד המיצרי אל הצד הישראלי. אנחנו יודעים רק כי הוא פועל למען ממשלת ישראל, וכל החימוש הישראלי שואף לנשק של השמדה המונית, בדיוק כמו החימוש המיצרי.

... אם טוענים בתל-אביב כי משהייץ הגיעו למיצרים חומרי-חימוש, הרי אחת מן השתיים: או שזה שקר, או שזוהי הרי דאה גלויה בניהול ריגול כלכלי על אדמת שווייץ.

פרשת יוקליק-בן-גל מוכיחה עד כמה בלתי-טיבקי יחסינו לישראל, ויחסה של ישראל לעולם כולו. יש לנו מעצורים פנימיים בהפעלת החוק כלפי המדינה היהודית, מפני שנעשה בעבר אי-צדק כה נורא גם לעם היהודי. ... אולם פעולת השלטונות

חשוב מפל: הנשיא קנדי קבע עמדה פסי קנדי לגבי הבעייה, במסיבת-העיתונים שלו. אחרי שקבע כי לדעת אמריקה קיים כרגע מאזן-נשק שקול במרחב, הוסיף כי ארצות-הברית רואה בדאגה את האפשרות של חדיר נשק גרעיני למרחב — אם בדרך של אספקה מהחוק, אם בדרך של ייצור מקומי. הפרט הקובע: קנדי לא דיבר על מצרים דקא, אלא על המזרח התיכון כולו — מר שג הכולל גם את ישראל. כך שהפעולה האמריקאית הצפויה עלולה להיות מכוננת נגד שני הצדדים כאחד.

מאחר שהמדיניות המוצהרת של ממשלת ישראל שוללת את פירוק המרחב מנשק אטומי (אלא מסכימה רק לפירוק המרחב מכל סוגי נשק שהם, כולל נשק שיגרתי) עלולה

צוערי משרד-הבטחון

שאלה של טעם

נגד המיבצעים הבלתי-חוקיים של סיכונים ישראליים אינה שאלה של טאקט וטעם, אלא שאלה של חוק. שאלה של טעם קיימת רק לגבי ממשלת ישראל עצמה כאשר היא מנצלת את העבר הטראגי כדי לתבוע לעצמה זכויות-יתר להשגת מטרות צבאיות, בצורה הפוגעת בתחושת-החוק של עמים אחרים.

בישראל צריכים להבין כי לפי תפיסתנו, אי-אפשר לעקם את החוק בהתאם לאהבות ולשינאות, או מטעמים של נוחיות פוליטית.

הצעדה

זיכרון קצר

אחת הקבוצות שבלטה ביותר בצעדת אר-בעת הימים השנה, היתה קבוצת הצועדים של משרד-הבטחון. הבחורים החסונים והגברתניים צעדו כל הזמן באורח מלוכד, במרץ ובשירה, וכו בצדק במקום השני בין קבוצות הצועדים האחרים.

אולם כל מי שחזה בצעדתה של קבוצת משרד-הבטחון לא יכול היה להשתחרר מהרושם הבלתי נעים שעוררה התלבושת הא-חידה של קבוצה זו. הלה היו לבושים במכסיים שחורים, חולצות צהובות בגופן החרדל, כובעים שחורים שבהם היו תקיעות נוצות צהובות.

רק לפני דור אחד, היו אלה צבאי המדים של פלוגות הס"ס של המפלגה הנאצית. בצרור הסמל המזוה שהתנוסס על גס שנישא בראש הקבוצה, היה בהופעה זו משום חוסר טעם מור.

עיתונות

קו אלכסוני

מנהל אל-על אפרים בן-אריזי הוא איש רחב-לב, היוצא להורות לידיו על כל עורה הניתנת לחברתו. לכן לא הסתפק בהצהרה התגנית בזכות כוחה של העיתונות, באלפי הלירות למודעות-ענק ובכרטיסי הטיסה-חינם (המשך בעמוד 14)